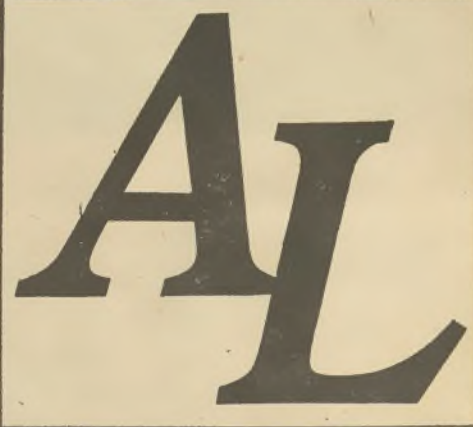

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) MONTAG, den 28. MAI 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCWEIZ) Nr. 21. • PREIS S. FR. 1.00

Snaží se dohonit Ameriku

Podle tiskových zpráv se Sovětský svaz připravuje uvést do operační pohotovosti a postavit na odpalovací rampy mezikontinentální balistické střely s hlavicemi typu MRV. To jsou hlavice, které mají v sobě tři nukleární bomby, jež dopadnou na cíl v rozptylu — podobně jako broky z lovecké pušky. Skýtá to větší příležitost, že cíl bude zasažen, i když zaměření střely nebylo stoprocentně přesné. V tom smyslu to představuje nejen kvantitativní, nýbrž i kvalitativní zlepšení sovětského účinného potenciálu.

Připomeňme si, jaký je rozdíl mezi sovětskou hlavici typu MRV a americkou hlavici typu MIRV, jakou se Moskvě zatím ještě nepodařilo vyvinout. Hlavice MIRV má v sobě až deset nukleárních bomb, nad nepřátelským územím může kličkovat a vypouštět jednu bombu po druhé na různé cíle.

Sovětský svaz v uplynulých měsících cvičně odpálil 25 mezikontinentálních střel typu SS-11 s hlavicemi, které mají v sobě jednu, ač velmi sil-

nou, nukleární bombu. Střely byly vypuštěny ze tří palebných postavení, a to ze základny Svobodnyj, ze základny Olovjannaja a ze základny Drovjannaja. Střely však nebyly vypáleny na plnou vzdálenost, kterou jsou s to uletět, to jest přes 7.500 kilometrů, nýbrž pouze na vzdálenost přibližně 1.800 kilometrů do cílové plochy na Kamčatce. Odpálení i dopad zachytily americké pozorovací oběžnice.

Střely typu SS-11 s jednoduchými hlavicemi jsou na odpalovacích rampách v sovětském svazu — v celkovém počtu asi 970 — už několik let. Američti zpravodajci se původně domnívali — po té, co bylo letos v únoru odpáleno osm střel z postavení ve Svobodnym — že Sověty prostě zkoušejí, zda jsou stále spolehlivé. Po dalších sedmácti sovětských pokusech došli ale američti odborníci k jinému závěru. A to, že Sověty prostě vyprazdňují podzemní síla — jámy v zemi se stěnami vyztuženými železobetonem a vybavenými odpalovacími zařízeními — se zastaralými modely střel SS-11 a nahrazují je novějšími modely s hlavicemi typu MRV, jež nesou na cíl ono trojice nukleárních bomb.

Americko-sovětská dohoda o omezení strategického zbrojení stanoví maximální počet mezikontinentálních balistických střel, které smí každá z obou stran vyrobit a uvést do operační pohotovosti. Touto smlouvou se však nikterak nomezují právo zlepšovat účinnost střel.

Hanuš Hejný, N. Y.

NÁVRAT DO "SVOBODY"

DALŠÍ A DALŠÍ KOLA

Rakousko-československé jednání o pohraničních incidentech se stále nemůže hnout z místa a pokračuje "dalšími koly" už směšně dlouhou dobu. Příčinou je nevyjasněná charakteristika, co vlastně má být rozuměno pod pojmy "vyšetřování pohraničních incidentů", "předcházení případným nedorozuměním" a podobně. Fakt je, že českoslovenští pohraničníci pronikli loni nelegálně na rakouské státní území, kde postříleli a odvěkli bývalého československého příslušníka, žijícího v Jižní Africe. Další fakt je, že na přímý nátlak rakouských úřadů, po velmi napjatém období mezi Rakouskem a Československem, tímto incidentem vyvolaném, byl emigrant propuštěn a bylo mu dovoleno opustit Československo. Viníkem v tomto případě byl jen a jediné československý režim. Na tom se nedá nic oddiskutovat ani vyjednat.

Navrátilci na amnestii jsou očekáváni na pražském letišti členy StB a odváděni zvláštním vchodem, aniž je jim povoleno promluvit s příbuznými. Jsou odvázeni přímo do zvláštního tábora na Sázavě, kde jsou po dobu 14 dnů až tří týdnů vyslýcháni. Potom jsou, podle zpráv z Prahy, neúředních ovšem — nasazováni do dolů.

DUŠE POD POKLICÍ

Jaroslav Dresler

V kádrové kulturní politice komunistická strana byla a je právě tak tak racionální jako Erbenův Vodník, střezící pod pokličkou dušičky utopených. V obojím hraje hlavní roli tajemství. V baladě tajemství kouzel a čar, v této politice tajemství státní. Co tím chtěl básník říci? Co tím chce strana zamlčet? Podle oficiální verze je ta poslechni a přítomná komunistická politika vždy úspěšná a leninská, a chyby se dělaly jen v minulosti. S hlediska české gramatiky to vypadá takto: čas přítomný: Ministr kultury České socialistické republiky, doktor Miloslav Brůžek, provádí úspěšnou konsolidaci a normalizaci české kultury. Čas minulý: Bývalý ministr kultury Brůžek se při normalizaci a konsolidaci české kultury dopustil závažných chyb, necitlivého přístupu k lidem, sektářství, liberalistického oportunismu, levičáctví, pravičáctví, centrismu... Či to snad bylo

trochu jinak? Balady právě tak jako státní tajemství připouštějí vzleťci interpretaci fantazii.

Ministři, šéfredaktoři, vedoucí oddělení, předsedové redakčních rad přicházejí a odcházejí, dušičky se drží pod pokličkou a po čase zase vypouštějí, a vše v podstatě zůstává už několik let při starém. Kultura se nedá řídit tak snadno jak výroba žárovek a noví autoři nerostou podle pravítka jak stromky v lesní školce. Co dělat?, klasická Leninova hamletovská otázka. Klopýtá o ni Brůžek i jiní.

Před několika měsíci nahradil Ladislav Štoll ve vedení časopisu "Česká literatura" profesora Josefa Hrabáka. Vše zůstává při starém, v čele je opět muž, který už několikrát neuspěl. Neúspěšný Rudolf Kalčík byl před několika měsíci nahrazen ve vedení "Literárního měsíčníku" mnohokrát neúspěšnějším Josefem Rybákem. Jedno

provizorium stíhá druhé. Nejde o střídání stráží, ale o opotřebování opotřebovaných. Jen státní tajemství to ještě drží jakž takž pohromadě, aby to navenek vypadalo jako kulturní politika. Jak se oficiálně dovídáme, je to vědecké řízení kultury, založené na nejvědeckejším přístupu ke skutečnosti.

Amalrik dosud ve vězení

Z Moskvy přichází zpráva, že spisovatel Andrej A. Amalrik, který byl odsouzen na tři roky do sibiřského koncentráku, nebyl dosud z tábora propuštěn, prý za účelem "jeho vyslýchání v souvislosti s jiným případem..." Amalrik byl zatčen na podkladě filmovaného interview s americkým novinářem a dvou svých knih: Přežije SSSR do roku 1984? A Nedorozvolná cesta na Sibiř.

NEŽ PŘIJEDE BREŽNĚV

Nedělní newyorské Times otiskly na první stránce fotografii druhu, jaký intimně známe z československého tisku, ale jaký je poměrně vzácností v tisku americkém. Fotografie zachycuje generálního tajemníka KS SSSR Leonida Brežněva — plného úsměvů, jak stojí v autě projíždějícím ulicemi Varšavy (kde se Brežněv zastavil na cestě do východního Berlína), v náručí drží děvčátko s krásnou kyticí — kterou mu přišlo odevzdat, a kousek vedle Brežněva představitel hostitelské země Edward Gierek, rovněž se zářícím úsměvem na tváři. Newyorské Times ovšem nepropadly žádnému kultu osobnosti. Je prostě případné připomenout, že v jiných zemích se některé věci dělají jinak. Že Brežněv, 66 — to číslo — které vidíme v amerických novinách hned za jménem, znamená věk, je jako generální tajemník komunistické strany její hlavou a kromě toho předseda

sovětskému politbyru, takže vlastně — citujeme z newyorských Times — "řídí a spravuje celou zemi, ač formálně nemá žádnou funkci v její vládě." O Brežněvovi se nyní píše v souvislosti s oznámením — kdy přesně přijede na oficiální návštěvu do Ameriky: 18. června, a zdrží se osm dní. Ale nepřijede

s mužem, s kterým by se měl teoreticky o moc podílet, s ministerským předsedou Kosyginem, ani s titulární hlavou státu, prezidentem Podgorným, nýbrž s ministrem zahraničí Gromykem. Má to být z 90 procent návštěva pracovní, což pravděpodobně znamená, že ji Brežněv

Pokrač. na straně 2)

Tragický konec pokusu o únos letadla v SSSR

24. dubna startovalo z leningradského letiště do Moskvy letadlo TU-104. Když se zvedlo do vzduchu, jeden z cestujících vstoupil do pilotovy kabiny. Požádal pilota, aby změnil kurs letadla na Stockholm. V ruce držel nějaký neurčitý předmět. Prohlásil o něm, že je to bomba a jestliže pilot neuposlechne, nechá ji vybuchnout. Pilot se tvářil, že uposlechl rozkazu. Obrátil na severozá-

pad a brzy bylo letadlo nad Baltickým mořem. Sledovat kurs letadla nebylo lehké a únosce si nevšiml, že pilot udělal plavný oblouk a znovu se přiblížil k Leningradu. Teprve, když letadlo dosedlo a rolovalo k letištní budově — uvědomil si únosce, že byl podveden a je v pasti. Uvedl svou bombu v činnost a byl zabit spolu s pilotem. Další podrobnosti o případu nejsou prozatím známy.

O ČESKOSLOVENSKU

Nový protektor

U československých vládních představitelů učinil nástupní audienci nový vládní zmocněnec SSSR pro pobyt sovětských vojsk na území Československa generálmajor Vladimír Jermakov. Asistovali mu velitel střední skupiny sovětských vojsk generálplukovník Ivan Těnišev a rada velvyslanectví SSSR Prasolov.

Padesátiletí rozhlasu

V polovině května oslavil Čs. rozhlas 50 let od svého prvního vysílání. Při té příležitosti prohlásil ministr spojů Chalupa, že pro všechny obyvatelé ČSSR je slyšitelný pouze program stanice Hvězda. Slyšitelnost na ostatních středních a dlouhých vlnách se špatným technickým vybavením zhoršila, Čs. stanice jsou často překrývány výkonnějšími stanicemi zahraničními. Bude se proto zvyšovat výkon vysílače Mělník a budovat vysílače nové v Liblicích, v Topolné a v Čižaticích u Košic. Pro zglajchaltovanost programu však upadá také poslechovost.

Nový obchodní dům

Na rohu pražské Národní třídy a Spálené ulice postaví jedna švédská stavební firma — až "na klíč" — nový obchodní dům Prior. Bude mít šest podlaží nad zemí a tři pod zemí. Vybudován má být do 31. ledna 1975. Bude prodávat veškeré spotřební zboží kromě nábytku.

Nejmodernější v republice

je nová, plně automatizovaná asfaltová obalovna šterkové drtě, která byla uvedena do provozu v Klecanech na okrese Praha — východ. Toto zařízení, dovezené z Itálie, vyrobí za hodinu na 120 tun drtě pro výstavbu komunikací v Praze.

Americké firmy v ČSSR

Po nedávné návštěvě amerických senátorů v Československu, kdy se jednalo o hospodářské a technické spolupráci, přijíždí koncem května do Prahy skupina představitelů velkých amerických firem. Chce těch rozprav o možnostech rozvoje obchodních styků.

Brno 73 zahájilo

380 vystavovatelů — výrobních a obchodních organizací z řad družstev, podniků místního hospodářství, státního obchodu a výrobních podniků se účastní letošní tradiční výstavy Brno 73. Návštěvníci si zde mohou prohlédnout i zakoupit nejrůznější druhy spotřebního zboží, nábytek, textil, obuv, kosmetiku, koženou galantérii — ale i drobné předměty do domácností a do chat, stany, hračky, sportovní potřeby a pod.

Úmrtí hudebníka

Ve věku 65 let zemřel profesor konservatoře hudby v Praze Jaroslav Svoboda. Byl zakládajícím členem a violistou Čs. kvarteta, které dříve neslo název "Peškové". Působil také v rozhlasovém symfonickém orchestru.

O umělých srdcích

Symposium o podpoře a náhradě srdce umělým bylo zahájeno v Brně za účasti stodvaceti odborníků z Československa a několika vědců a techniků z SSSR a NDR.

Aspoň to pivo!

Za loňský rok vzrostla v Československu spotřeba bílkovin, zejména masa. Některé živočišné produkty však jdou v poslední době málo na odbyt. Například stagnuje prodej vajec, másla, sádla a sýrů. Zákazníci žádají rozsáhlejší sortiment výrobků. Československý potravinářský průmysl, prostě je, lapidárně řečeno, nudný a drahý. V ČSSR se stále zvětšuje spotřeba piva a alkoholických nápojů. Jen v Čechách se loni vypilo 16 milionů hektolitrů piva.

Doslova dobrý zvuk

i za hranicemi mají hudební nástroje z Hranic na Moravě. Vyrábějí tam například trampány, flexafony, zvonkohry a toscavony, a posílají je i do zámoří, do Mexika, Uruguaye, Kostariky a Brazílie.

Nejhlubší propast

Skupina horolezců přírodovědecké fakulty Karlovy univerzity sestoupila na dno největší čs. propasti Barazdalše. Její průzkum trvá od roku 1948. Propast leží na sílické planině Slovenského krasu a je podle posledních měření 175 metrů hluboká.

Než přijede Brežněv . . .

(Dokončení se str. 1)

stráví společně s prezidentem Nixonem na poradách v Bílém domě ve Washingtonu a v Nixonově sídle v Kalifornii, na ceremoniálních záležitostech a na konzultacích s poradci. V tom se bude Brežněvova návštěva poněkud lišit od předchozího oficiálního zájezdu prvního tajemníka KS SSSR do Ameriky; k němu došlo v roce 1959 a Nikita Chruščov se tehdy podíval mimo jiné do Hollywoodu, kde byl přítomen natáčení filmu Kankán a dal najevo, že scéna, které byl svědkem, ho pohoršila — zavítal na kukuřičnou farmu v Iowě, a také podobně; Chruščov ještě potom přijel v roce 1960, ale to na zasedání Valného shromáždění Spojených národů v New Yorku. Alexej Kosygin rovněž přijel na zasedání Valného shromáždění, a to v roce 1967, když se zabývalo krizí na Středním Východě, a při té příležitosti se dvakrát sešel s prezidentem Johnsonem v městě Glassboro ve státě New Jersey. Tehdy a v předchozích letech bylo zvykem hovořit o duchu smíření — kterého vyvolaly takové schůzky nejvyšších amerických a sovětských představitelů — duch Glassboro, duch Campu David, duch Ženevy.

Tentokrát se o duchu tolik nehovoří, ale náběhy ke smíření se zato zdají hmatatelnější. Bylo, strávil Kissinger čtyři dny v Moskvě na přípravách schůzky a poradách s Brežněvem. Pak na tiskové konferenci ve Washingtonu jen načrtnul, čím se budou Brežněv a Nixon mezi 18. a 26. červnem zabývat: "rozšíření. Snad je to díky jednak reálnopolitice presidenta Nixona a jeho poradce Kissingera, jednak rostoucímu antisovětsismu v Číně, tomu, že Sovětský svaz pocítuje stále silnější potřebu americké pšenice a průmyslové technologie, ale hlavně tomu, že Sovětský svaz a Spojené státy mají určité konkrétní společné zájmy, jako například omezit strategické zbrojení a tím ušetřit nervy i miliardy dolarů, respektive rublů.

Když Henry Kissinger oznámil, že Leonid Brežněv bude v Americe na návštěvě od 18. do 26. června, řekl mimo jiné toto: "Měli jsme schůzky na vrcholu musí být dobře připraveny, že se jejich výsledek musí dát do

určité míry předpovědět." A aby tomu tak v tomto přiblížení dohod z loňského května o prohloubení smíření, (vloni v květnu, když byl prezident Nixon v Moskvě, podepsal tam s Brežněvem smlouvu o omezení strategického zbrojení a o spolupráci na určitých úsecích vědy a kultury), dále bude na pořadu schůzky hospodářská spolupráce "včetně dlouhodobých společných projektů", a také otázka oboustranného a vyváženého snížení vojenských sil v západní a východní Evropě. Ty dlouhodo-

bé společné projekty — (pozorovatelé spekulují, že Kissinger měl na mysli zejména americkou kapitálovou i technologickou účast na objevování a exploataci ložisek ropy, minerálů a kovů na Sibíři, jejichž vývoz do Ameriky by zvýšil sovětskou schopnost nakupovat v Americe potraviny a technologické vymoženosti) — se jeví realizovatelné za předpokladu, řekl Kissinger, že bude pokračovat stabilizace a zlepšování politického poměru mezi oběma zeměmi.

Hanuš Hejný, N. Y.

Za Radovanem Krátkým

Letošní jaro věru nepřeje lidskému životu. Nějak příliš mnoho známých jmen se ocitlo na oznámeních s černým rámečkem. V dnešním zmateném světě se dokonce takové oznámení nedostane včas do rukou všech, kteří nějak nebožtíky znali. Z cizích zemí do vlasti přijde informace stejně tak obtížně, jako z domova do ciziny. Tak nás teprve teď dostihla zpráva, že před časem zemřel v Praze spisovatel a překladatel Radovan Krátký. Je to zpráva — jako v případě spisovatele Vratislava Blažka — několikanásobně smutná, protože šlo zase o člověka, který nade vše miloval radost, smích a život jako živelské dráha. Pracoval dlouhá léta v pražském satirickém týdeníku Díkobraz, psal tam i jinam humorné, satirické povídky, zkoušel v tomto oboru štěstí i na divadle. E. F. Burian uvedl jeho komedii "Račte odpustit!". V posledním desetiletí se ovšem Krátký věnoval své hlavní lásce — starověku a středověku. Pečlivě a s velkou dávkou tvrdé schopnosti převedl do moderní, ale zcela přiměřené češtiny díla literatury řecké, římské, francouzské a italské. Konkrétně: Bocacciův Dekameron, italské renesanční novely, francouzské. "středověké písně cechu žákovského", Voltairův spis "Candide", řeckou a římskou poezii milostnou a mnoho dalších děl. Velké vzrušení — nejdřív u dohlédacích úřadů a pak u čtenářů, ovšem u každého s opatrným vzbudila Krátkého kniha Pamflety, skvěle autorsky i výtvarně vybavená.

Satirické, často velice rozverně rýmovavky a šplechty, sebrané z nejrůznějších pramenů z 12. až 18. století, si lidé přednášeli v přátelských kroužcích a těšili se z nich. Těšil se z toho i Radovan Krátký, vynikající společník, skvělý vypravěč a dobrý ka-

marád s otevřenou, citlivou duší. A taky velký pracant. Odešel ze života v necelých 52 letech, nepochybně v poslední době namáhán stísněností poměrů, proti nimž vždycky otevřeně a bez ubrousku vystupoval. Odešel — ale čtenáři se s ním budou setkávat ještě po desetiletí.

M. S.

Mackevič hostí

Nový sovětský velvyslanec v Československu, V. V. Mackevič, padlý ministr zemědělství SSSR, uspořádal obrovskou recepci u příležitosti třetího výročí podepsání nové Smlouvy o přátelství — spolupráci a vzájemné pomoci mezi SSSR a ČSSR. Pozvaná byla celá prosovětská vládní garnitura, Husák, Bílák, Indra, Kempný, Colotka, Lenárt, Štrougal, jména, při jejichž vyslovení se sbíhá husí kůže. Kaviáru byly hory, šampaňské teklo proudem a frázemi se nešetřilo. Oslavoval se také začátek konvence: 30-ti leté výročí podepsání Spojenecké smlouvy ČSR se Sovětským svazem.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodiny místa Československu, pomale, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

Nad starou knížkou

Ferdinand Peroutka

Snad i ten, kdo je jen málo obeznán s věcmi politickými, ví, že komunisté všech zemí přebírají o sobě: 1.) jsme leninisti, 2.) jsme leninisti, 3.) jsme leninisti. Je-li tomu tak, je asi nutno se ptát, co to je leninismus, co znamená být leninistou a jednat a vyjednávat leninisticky, zda to znamená mnoho nebo málo, snad jen retoriku.

Roku 1920 Lenin napsal poslední svůj spis, nevelkou knížku s titulem "Levičáctví — dětská nemoc komunismu." V ní konečný cíl komunismu není široce vysvětlován ani zdůvodňován. Na jednom místě Lenin prostě, letmo píše: "... diktatura proletariátu bude nastolená ve světovém měřítku..." Tento cíl je pokládán za daný a nesporný, autor má za zbytečné od toho později. Knížka se od první do poslední stránky je vášnivě věnována něčemu jinému: taktice. S neúnavnou trpělivostí, s tak častým doslovným opakováním toho, co už bylo řečeno, že by se nad tím každý jiný spisovatel rozpákoval, Lenin mluví o taktice, vždy znovu se k tomu vrací nebo, lépe řečeno, nikdy to nepouští. Kdo dočte knížku, musí si říci: leninismus jsou dvě věci, víra a taktika.

Byly v té době v Evropě — v Německu, Anglii, v Itálii a Holandsku, radikální skupiny, jež se pokládaly za levější, radikálnější než Lenin, trubily k útoku, když Lenin pevně odmítal tak činit. Sotva v knížce nalezneme o nich dobré slovo. Spíše nalezneme, že Lenin je nazývá hloupými. Kritikuje je za to, že jdou si rozbíjet hlavu o zeď, a že jejich porážka přivede k revoluci. Vnuť jim, že úspěšná revoluce nezáleží na revoluční náladě, nýbrž na revolučních možnostech, jež musejí být pečlivě zkoumány a dlouho připravovány. Tvrdí, že opakuje: taktika, taktika. V ní vidí největší svůj výkon, a podle všeho má pravdu. Svou taktiku nazývá vědou. To nám vysvětluje, proč leninisti komunisté tak často a kupodivu se pokládají za vědce. Ne pro své výkony v určitých vědách, od fyziky a biologie až po psychologii, nýbrž proto, že sledují určitou politickou taktiku.

Tu patrně se vši vážností musí být položena otázka: jak mnoho to znamená, že Lenin předepsal určitou taktiku? Bylo to leninisty zapomenuto nebo aspoň přezapomenuto? Nikdo nepochybuje — nemůže pochybovat, že ve svých zemích komunismus vládne po leninsku. Jak v zahraniční politice? Zde snad leninisti činí výjimku a opouštějí Lenina? Když západní státníci sejdou se s komunisty k jednání, scházejí se se spontánními bytostmi, které

uváží, co slyšely, a pak teprve se rozhodnou? Nebo se scházejí s někým, kdo předem je odhodlán řídit se uloženu a přesně vypracovanou taktikou? Zdá se nám, že žádný veřejný činitel nemůže na sebe vzít tak velkou odpovědnost, aby rozhodl: ne, ačkoli Lenin napsal o taktice celou knihu, leninisté nemají při jednání s jinými žádnou taktiku.

Když problém byl takto postaven, zbývá přihlídnout, jaká je podstata taktiky, již Leninova knížka ukládá. Podstata je vždy stejná. Lenin učí: všude, kde komunismus ještě nevládne, komunisté se musejí oddávat dvojí činnosti, legální a nelegální; komunisti, který si takto nepočíná, není vědecký socialista. Roku 1919 a 1920 byl mezi Leninem a levějšími komunistickými skupinami spor o to, zda komunisté se mají účastnit zasedání demokratických parlamentů nebo je jen proklít a zahájit bouřlivou pouliční činnost — stavět barikády. Na to odpovídá Lenin, že žádná chyba nemůže být větší. "Je nutno", píše, "kombinovat legální s nelegální, parlamentární formu zápasu s neparlamentární formou." Lenin ovšem nemiloval parlament, ale považoval za snažší zničit jej zevnitř než pokoušet se o to z vnějšku. Jsou země, učil Lenin, kde lidové masy ještě věří v parlamentarismus. Je první komunistickou povinností a první chytrostí neztratit styk s nimi, ať masy jsou kdekoliv, ať zatím věří v cokoli, ať jsou zatím třeba i reakcionářské. Lenin věřil v konečnou neодолатelnost komunistické argumentace. Po celou dobu, co komunistům doporučoval, ba přikazoval účast v parlamentě, nikterak se netajil svými dalšími myšlenkami. Nijak se neostýchal opakovat, že komunisté jsou hrobaři parlamentarismu, a že jen v této funkci budou se účastnit parlamentárního jednání. Když Klement Gottwald v československém parlamentu řekl: "Jsme tady, abychom vám zakrutili krk", počínal si jako výtečný Leninův žák. Podle Leninovy koncepce komunisté vstoupí do parlamentu jakoby hrobníci nedečkavě přišli do domácnosti, v níž pacient ještě žije. Komunističtí vůdci tím získají tribunu, legalitu a imunitu, jež parlament svým členům dává. Zároveň vším možným způsobem budou pracovat nelegálně. Dávno se Lenin zamyslel nad demokracií a odhadl, že ona podle svých pravidel bude vázána bezmocně k tomu přihlížet.

Leninův spor s levicí o účast v parlamentě byl starý. Už roku 1908, kdy bolševická strana zatím jen schůzovala v exilu, byli z ní na Lenino-

vo naléhání vyloučeni ti, kdo "nerozuměli nutnosti účastnit se buržoasního parlamentu". Jestliže posuzujeme Lenina podle pevnosti a trvalosti jeho myšlenek: byla to imponující důslednost, patrně od prvních chvil, kdy si začal činit politické představy.

Druhý spor, v podstatě však totožný, měl Lenin s komunistickými levicí o vstup komunistů do odborových dělnických organizací. Blízkost k masám opět hrála hlavní roli. Levice žádala, aby organizace ty nejdříve přijaly celek komunistických ideí v jejich čisti. O tom psal Lenin ve své knížce: "Kdybychom uznaní diktatury učinili podmínkou svého vstupu do odborových organizací — dopouštěli bychom se hlouposti... celý náš úkol je, abychom byli schopni pracovat mezi zástupci elementy, ne se od nich oddělovali nějakou ohradou... je naprosto nezbytné, abychom pracovali, kde masy jsou, a tvrději do nich zanašli svou agitaci a propagandu."

Toto vše jsme připomenuli jakožto úvod k problémům doby přítomné. Evropská bezpečnostní konference bude hlavní přítomnou událostí. Leninova knížka je přes padesát let. Je zařazena v západních knihovnách do oddělení "historie" nebo do oddělení "politika". Leninova hlavní zásada "kombinovat činnost legální s činností nelegální" — je mrtvá nebo ještě žije v mysli dnešních leninistů?

V určitou chvíli leninského roku sešlo se moskevské Politbyro k schůzi, která, ačkoli o jejím průběhu je málo známo, může, musí být pokládána za schůzi historického významu, ačkoli ne zcela známého historického významu. Jistý jsou o ní jen dvě věci: 1.) Brežněv vykládal svému politiku sbližování s Amerikou, 2.) část Politbyra oponovala. Po debatě Brežněvova politika byla schválena. Je v mlhách, zda proto, že Brežněv přesvědčil opozici, že je třeba zmírnit nebo opustit některé klasické cíle komunismu, nebo proto, že ji přesvědčil, že je jich spíše možno dosáhnout jeho metodou. Čítal snad Brežněv z knížky "Levičáctví — dětská nemoc komunismu"? V knížce té stojí: "Nyní uvažme argumenty, jež holandská levice uvádí proti naší účasti v parlamentech." Neřekl Brežněv: "Nyní uvažme argumenty některých soudruhů proti politice dohody s Amerikou" a nepokračoval dále v duchu této knížky? Neodvažujeme se říci, že tomu tak bylo. Ale kdo se odváží říci, že tomu jistě tak nebylo?

Leninské argumenty pro do-

KOMUNISTICKÉ NEVOLNICTVÍ

Mezi nezadatelná lidská práva patří bezesporu právo občana opustit vlastní zemi a kdykoli se do ní zase vrátit. Sovětský svaz a jeho satelité však toto právo neuznávají, jak dokumentovaly zrovna nedávno. Postavily se totiž proti rezoluci, kterou odhlasoval sociální výbor Spojených národů v New Yorku. Pro rezoluci hlasovalo třiatřicet delegátů, nikdo se hlasování nezdržel, ale proti rezoluci hlasoval SSSR, Maďarsko a Polsko. Rezoluce, která konstatuje, že každý má právo odejít ze země, včetně jeho vlastní, a stejně tak se do ní vrátit, má jednotlivým vládám a národním organizacím tuto zásadu připomenout, v naději, že při uvažování o zákonech, této věci se týkajících, vezmou do úvahy univerzální deklaraci o lidských právech, i rozhodnutí Spojených národů a mezinárodní smlouvy o občanských a politických právech obyvatelstva.

Původní návrh rezoluce byl doplněn na popud západních zemí v tom smyslu, že komise Spojených národů pro lidská práva ponechá tuto záležitost trvale na svém programu, a že se k ní bude pravidelně vracet každé tři roky. Moskva a její spojenci však se postavili ostře zejména proti tomuto dodatku k rezoluci, který navrhly Spojené státy, Itálie, Švédsko a Dánsko.

Sovětský reprezentant Nikofo Jevdokejev v debatě o dodatku rezoluce argumentoval, že vrácení této kauzy do komise pro lidská práva

prý vnáší do jednání komise "studenou válku". Podle sovětského představitele: "právo opustit zemi se nemůže považovat za základní. Suverenní státy jsou oprávněny toto právo omezovat". Navíc prohlásil, že prý tato záležitost se nemá přikazovat komisi Spojených národů pro lidská práva, protože tato komise je i tak "přetížená" jinými úkoly. Tento argument opakovala i polská delegátka Dobrzynska, která rovněž hlasovala proti rezoluci. Sociální komise Spojených národů schválila také rezoluci, která se zabývá zásadou rovnosti při posuzování občana před soudy. Třídní justice, jak známo, nedodrzuje ani tuto zásadu. Komunistické státy se hlasování o ní zdržely. Komise nakonec odhlasovala i rezoluci o mezinárodním právním ochraně lidských práv jedinců, kteří nejsou státními příslušníky země, v které žijí. Pro tuto rezoluci hlasovalo sedmadvacet členských států, sedm se zdrželo hlasování: SSSR, Polsko, Maďarsko, Ukrajina, Čína, Turecko a Jugoslávie.

Ze starých časů

V Cerhenicích na Kolínsku zachránili archeologové několik žárovných hrobů z konce doby bronzové, t. j. asi 800 let před naším letopočtem. Patří do takzvané "knovízské kultury". — Historicky cenné jsou dnes už také pražské lucerny, odlité v Komárově u Hořovic na počátku století.

hodu s Amerikou a dokonce pro vedoucí roli v přípravách pro evropskou bezpečnostní konferenci lze celkem snadno, podle knížky, sestavit. Soudruzi, musíme být tam, kde jsou lidové masy. Není žádné pochyby, že masy jsou pro klid a mír. Oddychují si pokaždé, když slyší, že někdo se konečně dohodl s někým. Bylo by dokonce dobře, kdybychom se nějak postavili v čelo tohoto toužení.

Účast na bezpečnostní konferenci dá nám legalitu toho, kdo usiluje o bezpečnost.

Pokud ostatního se týká, Lenin učil, že je třeba kombinovat legální zápas s nelegálním. Konkrétní otázka nyní je, zda můžeme spojit legální práci na konferenci s nelegální prací mimo ni. Jak velice nás zaváže naše účast na konferenci? Zajisté, na konferenci vstupujeme do jakési koalice. Dovolte však, abych citoval, co Lenin ve své knížce řekl o koalicích. Napsal: "Když komunisté dělají koalici, musejí si udržet úplnou svobodu provádět svou agitaci a propagandu a pokračovat ve své politické činnosti." Na konferenci nepochybně uděláme ten nebo onen kompromis. O

kompromisech Lenin napsal: "Celá historie bolševismu je plná příkladů meněvrování, vykládky a kompromisování..."

Je nezbytno spojit nejpřesnější věrnost ideám komunismu se schopností dělat všechny potřebné praktické kompromisy, zákruty, ústupy a tak dále."

Tak Brežněv mluvil nebo nemluvil k Politbyru. Uvádíme to jako možnost, která nesporně vyplývá z leninismu, zachovaného slovem a písmem. Každý musí sám u sebe uvážit, co pokládá za pravděpodobnější. Vše záleží na tom, je-li leninismus, tak jasně vysvětlený v Leninově knížce, ještě závazný pro sovětské vůdce.

Lenin učil, že ve všech koalicích a kompromisech, jež komunisté uzavřou, musejí si zachovat plné právo na agitaci a propagandu a na svou "politickou činnost", která může být legální nebo nelegální. Budeme zkoumat, zda a jak si komunisté toto právo uhlavují nebo uhláží, i když uzavřeli dohodu s Amerikou o určitých věcech a i když vystupují jako významní činitelé v přípravách na evropskou bezpečnostní konferenci. (Dokončíme.)

K vídeňským předporadám

Konečně se tedy konala druhá plenární schůze účastníků vídeňských předporad o vzájemném a vyváženém snížení vojenských sil a výzbroje ve střední Evropě. Za předsednictví britského delegáta Thomsona byla přečtena a zaprotokolována prohlášení, z kterých vyplývá, že status hlavních účastníků mají ze zemí Severoatlantického společenství Belgie, Holandsko, Kanada, Lucembursko, Německá spolková republika, Spojené státy a Velká Británie, tedy sedm, a ze zemí Varšavské smlouvy Československo, Polsko, Sovětský svaz a východní Německo, tedy čtyři. Pozorovatelský status mají Dánsko, Itálie, Norsko, Řecko a Turecko, tedy pět zemí Severoatlantického společenství — jakož i Bulharsko, Maďarsko a Rumunsko, tedy tři členské země Varšavské smlouvy. Na to, že se vlády v Sofii a Bukurešti původně samy domáhaly vyššího statutu, se poměrně brzy zapomnělo — neboť sovětský blok začal prosazovat jen pozorovatelský status pro Maďarsko, s kterým se na západní straně počítalo jako s plným účastníkem. Počítalo se s tím proto, že v Maďarsku je rozmištno na 40 tisíc příslušníků sovětských branných sil a tato středoevropská země je proto oblastí pro praktická opatření v případě dohody o vzájemném a vyváženém snížení vojenského potenciálu. Nakonec se západ spokojil s definicí, kterou na schůzi přečetl holandský delegát Van Ufford, podle níž je nynější úprava bez vlivu na status Maďarska ve vyšší fázi jednání a na případná rozhodnutí o vojenských silách v Maďarsku. Západ tudíž považuje otázku Maďarska za nadále otevřenou, ale usnadnil, aby se vídeňské předporady mohly pohnout z místa i bez jejího vyřešení. Nyní zbývá vyčkat, zda a jak se pohnou.

ČINA A NORSKO

Jak oznámila agentura Hsinhua, podepsal čínský ministr zahraničí Či Peng-Fei se svým norským kolegou Dagfinnem Vaarvikem v Pekingu dohodu o civilní letecké dopravě mezi oběma zeměmi. Norského hosta přijal v sobotu večer také čínský ministerský předseda Čou En láj. Podle informovaných pramenů, Čou En láj v rozhovoru s ministrem Vaarvikem prohlásil, že Čína chce během dvaceti let zvýšit svou roční výrobu obilí téměř na 500 milionů tun. Čínský předák však dodal, že by nemělo smyslu zdvojnásobovat výrobu obilí, kdyby se zdvojnásobil i počet obyvatelstva, a zdůraznil nutnost plánova-

Mezinárodní přehled

ného mateřství. Výroba obilí v Číně loni klesla v důsledku nepříznivého počasí a Číňané musili sáhnout na své zásoby, které, jak Čou En láj prozradil, dosahují 40 milionů tun.

USA A ČINA

Minulý týden začala nová fáze v utěšeně se vyvíjejícím dialogu mezi Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou. Do Pekingu přijel přední americký diplomat — velvyslanec David Bruce, aby se ujal řízení styčného zastupitelského úřadu — první americké diplomatické mise v čínském hlavním městě po 24 letech. Podobná čínská mise bude zanedlouho otevřena ve Washingtonu. Obě strany daly jasné a srozumitelnou, že přikládají největší význam tomuto kroku k posilování vzájemných styků. I když tyto mise nebudou velvyslanectvími, protože obě země nenavázaly dosud spolu diplomatické styky, jde o rozlišení spíše formální než věcné. Americký styčný úřad v Pekingu bude příslušný pro všechny aspekty styků s Čínou, včetně obchodu a ostatních výměn na úrovni jiné než vládní, bude vydávat visa, posílat šifrované zprávy a vystupovat i jinak jako obvyklé diplomatické mise v zahraničí.

ČSSR — NSR

V Praze pokračovala jednání mezi Německou spolkovou republikou a Československem o normalizaci vzájemných vztahů. První článek připravované smlouvy zdůrazňuje neplatnost mnichovské dohody; z jeho dalších odstavců má vyplývat, že tím nebudou poškozeny osoby na žádné straně. Potíže nejsou ve finanční oblasti, v otázce odškodnění, ale v oblasti výlučné právní. Jde o to, že na československém území dočasně odtrženém v důsledku mnichovské dohody platily říšsko-německé zákony, zatímco československý ústavní dekret ze srpna 1945 jejich právoplatnost zamítá. Vznikl tak především problém státní příslušnosti sudetských Němců, kteří jsou od února 1955 ve spolkové republice považováni na německé státní příslušníky a jsou za ně defacto považováni i v Československu. Smlouva musí však o tom obsahovat příslušnou právní formuli. Složitější je problém s těmi občany německé národnosti, kteří po odsunu zůstali v Československu a kteří jsou dnes považováni za československé státní občany.

Praha prý jednání o jejich statutu považuje za vmešování do vnitřních záležitostí, zatímco Bonn projevuje zájem o jejich právní, především státně-občanské postavení.

LIBYE VYHROŽUJE

Libyjský prezident Muamar Gaddáfí na tiskové konferenci v Tripoli obvinil Spojené státy, že zastrašují Libyi, a prohlásil, že Libye použije možná svou naftu jako zbraň v konfliktu na Blízkém východě. Podle jeho slov pronikla jedna americká mateřská letadlová loď do Libyjských výsostných vod a desítky letadel z ní vzletly, aby zastrašily libyjský lid.

Nic bližšího o této údajné hrozbě amerických letadel Gaddáfí neřekl. Libyjský vůdce obvinil také západní

petrolejářské společnosti, že "kují" — jak řekl — "agresivní pikle proti libyjskému národu" a dodal, že nafta bude jistě použita jako zbraň, zhorší-li se situace na Blízkém východě. Gaddáfí označil také Spojené státy za skutečného strůjce nedávné izraelské akce proti palestinským záškodníkům v Beirutu. Na dotaz stran letadel typu Mirages, které Libye koupila od Francie, Gaddáfí odpověděl, že nikdo v Izraeli ani na celém světě nemá právo klást takovou otázku. Izrael tvrdí, že 18-20 těchto letadel bylo posláno do Egypta,

se zámořskými státy, což platí i o USA a Kanadě — jakož i o Japonsku, kde jsou tedy patrné náznaky zlepšení. Asi polovinu celkového obrátu v exportu činí suroviny, paliva a polotovary. V dovozu ze Západu klesl podíl surovin ze 68 na 38% (zde je patrný vliv zvýšeného dovozu surovin z Východu), zatímco podíl strojů stoupl z 16 na 38%. Dováží se hlavně zařízení pro chemický průmysl a pro potravinářství.

Hlavní dovozní položky v potravinách (rozumí se ze Západu) jsou ryby a rybí výrobky, mléčné výrobky, maso a masné výrobky, čerstvé a sušené ovoce. Obchod se Západem probíhá na základě 13 dlouhodobých smluv a 2 rámcových smluv (včetně Španělska, Kanady a Japonska), zatímco s USA a s Novým Zélandem probíhají styky na bezsmluvní úrovni.

Existují i dohody o hospodářské kooperaci, přičemž západním zemím není povolována kapitálová účast na výrobě v ČSSR.

Pokud jde o rozvojové země, je na prvním místě obchod s asijským kontinentem. Dále před ostatními vede Indie a Egypt, jejichž podíl v tom teritoriálním úseku činí celou jednu třetinu dílejšího obrátu. Hlavní náplní tohoto exportu jsou investiční celky a zařízení, poskytovaná většinou na dlouhodobý úvěr. Největší část dovozu činí suroviny, na druhém místě jsou potraviny.

Vzácné archeologické památky

odhalil náhodou buldozerista při těžbě písku na pozemku JZD Rudý říjen v Cerhenicích na kolínsku. Podařilo se zachránit několik zárovků hrobů z konce doby bronzové, asi 800 let před naším letopočtem, zařazených do tzv. knovízské kultury. Plošný výzkum u Cerhenic dále zjistil slovanské sídlištní objekty z konce 9. a 10. století našeho letopočtu.

Čs. zahraniční obchod

V minulých měsících — kolem oslav "vítězného února" — se slavilo také 25. výročí čs. zahraničně-obchodního monopolu. V odborném měsíčníku Zahraniční obchod se k této příležitosti objevilo několik statí dnešních vedoucích funkcionářů tohoto resortu, a v nich i některá zajímavá data.

Obrat zahraničního obchodu ČSSR se v posledním čtvrtstoletí zvýšil víc než šestinásobně. Jiné relace však už naznačují, že toto číslo samo o sobě ještě nic neznamena,

Tak se například přiznává, že většina průmyslově vyspělých států má větší podíl na světovém obchodě než na světové průmyslové výrobě, což je v případě Československa právě naopak. Také podíl obrátu zahraničního obchodu na 1 obyvatele je v tomto srovnání nízký. Činil v roce 1971 4068 Kčs (což je ve východním bloku 2. místo za NDR), zdaleka však nedosahoval výše v Holandsku (16.150 Kčs), ve Švýcarsku (14.470 Kčs), v Norsku, Dánsku — Rakousku a jiných srovnatelných zemích. Územní rozdělení se ustálilo zhruba na 70% obrátu s východními státy (přičemž více než 30% z celkového obrátu připadá na SSSR) a na 30% se státy západními a s rozvojovými zeměmi. Vedoucí roli má úsek strojírenský (zhruba polovina vývozu a víc než třetina dovozu). Ten vytváří hlavní saldo na Východě a v rozvojových zemích; ze Západu se mnohem více strojů dováží než vyváží, přičemž se úhrada vyvažuje exportem spotřebního zboží. Celkové pasivní saldo způsobují velké importy surovin a potravin.

Ve vztahu k SSSR činí podíl čs. zahraničního obchodu asi jednu třetinu celkové bilance; ze sovětské strany vůči ČSSR je to 10%. Zatímco čs. podíl vzrostl z 16% v r. 1948 na nynější úroveň, je sovětské procento proti stavu před 25 lety dokonce nižší. Co do

struktury vzrostl čs. vývoz do SSSR v oblasti strojírenské v letech 1950-1970 ze 32 na 59%, ve spotřebním zboží z 21 na 22%, zatímco export surovin a paliv klesl z 38 na 18%. (Tady zřejmě hrálo velkou roli praktické skončení těžby hlavních ložisek čs. uranu.) Čs. dovoz ze SSSR stoupl hlavně v oblasti surovin a paliv: ze 48 na 64%; v potravinách došlo naopak k poklesu ze 45 na 13%. Hlavní dovozní artikly byly: ropa, železná ruda, surové železo a válcovaný materiál, měď, hliník, bavlna a obilí.

Největším obchodním partnerem na Západě byla Československu Německá spolková republika — obrat činil celou čtvrtinu bilance se západními státy. 10% se na něm podílí obchod s Velkou Británií. Pak následují ze zemí EHS Itálie, Francie a Holandsko. Stejný podíl jako Anglie má na obchodě i Rakousko. Významný je i obrat se Švédskem a s Finskem; stoupající tendenci má obrat s Řeckem. Nejpomaleji — přestože se za dvacet let zdvojnásobil — rostl obchod

**Your New York Life
Agent
SALOMON DAVIS**

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
2 PEN PLAZA; N. Y. C.; N. Y. 10001
TEL. LO 4-2770

• LIFE INSURANCE • PENSION PLANS • ANNUITIES
• GROUP INSURANCE • HEALTH INSURANCE

(Clip out and mail to agent)

I am interested in:

Life Insurance ☐

Health Insurance ☐

Retirement Income ☐

Mortgage Protection ☐

Name Age

Address

Phone No. City

Černý proud pod povrchem

IVAN PFAFF

(Vyšlo ve Frankfurter Allgemeine Zeitung,
25. dubna 1973)

Msta na pražských reformátorech

Vlna politických procesů v ČSSR je na Západě všeobecně považována za první část toho, co bylo očekáváno po Dubčekově pádu v dubnu 1969 a za první demontáž Husákových opakovaných ujištění, že nepřipustí žádné politické procesy za názory a činnost před 21. srpem 1968. Tento výklad však není správný: již v letech 1970 a 1971 bylo z politických důvodů odsouzeno 2.313 osob. Z celkem odsouzených 6.586 osob byla převážná většina zatčena do konce roku 1970: do 17. dubna 1969 1226 osob, od 19. do 22. srpna 1969 2158 osob, v lednu 1970 1.698 osob, 21. srpna 1970 829 osob. Teoretické a ideologické odůvodnění soudního pronásledování stoupenců Pražského jara sahá zpět až do prosince 1969. Nejvyšší soud tehdy vydal zajímavé usnesení: "Tak kritika jistých jevů ve společnosti, pokud je jednostranná a přehnaná, a úmyslně staví tendenční srovnání, může být podvrácením nebo poškozováním státního a společenského systému." Především státní bezpečnost volala na přelomu 1969/70 po bezohledné politické odplatě. Tak poč. března 1970 prohlásil plukovník StB Hybeš na plenárním zasedání krajského výboru KSČ v Liberci: "Za mříže musí všichni ti, kteří se podíleli na srpnu 1968 a jsou vinní tím, že sovětské jednotky musely střílet na naše lidi."

Příprava politického teroru

Krátce na to, 27. dubna 1970 žádala poslankyně Dohnalová, členka fanaticky extrémního křídla strany, ve své parlamentní řeči nejen potrestání "kontrarevolucionářů" z r. 1968, ale také oznámení těch, kdo tomuto potrestání brání: "Spousta pravicových oportunistů spáchala v r. 1968 činy, které jsou trestné... Je těžké pochopit, proč později, především po zasedání ÚV v dubnu 1969, nedošlo k odplatě... Není také žádným tajemstvím, že události z r. 1968 byly údajně dlouho připravovány zahraničními rozvědkami. Proč tedy dosud nedošlo k potrestání těch, kteří s těmito rozvědkami prokazatelně spolupracovali?... Ptám se proto, kdy konečně budou soudně potrestáni kontrarevolucionáři a antisocialistické síly za své činy v r. 1968/69, dále, kdo brání jejich potrestání, kdo je za to odpovědný, že platné zákony nejsou uplatněny?" Zatímco toto štvání muselo být ještě tehdy utajeno, aby nepobouřilo obyvatelstvo a

nedesauovalo Husáka, protože odporovalo jeho slavnostním ujištěním, byla situace koncem r. 1970 již tak zralá, že ministr spravedlnosti Němec, názorový spříznělec poslankyně Dohnalové, povzbuzen spiknutím proti Husákovi v říjnu 1970 napsal: "Požadavek právní ochrany občana a nezávislosti soudů je pouhá subjektivistická teorie... Období umělé konstrukce plné soudcovské nezávislosti je skončeno." Během současně důvěrně prohlásil, že vedení strany "prozatím" nepomýšlí na to "povolit" procesy proti Dubčekovi, Smrkovskému, Kriegelovi a jiným. Ale chlátil, že o to víc budou muset pykat lidé z novin, rozhlasu a televize za to, že "bratrská pomoc" v srpnu 1968 nemohla probíhat podle plánu.

Je nutno připomenout, že koncem r. 1970 ještě tyto síly nebyly podporovány se sovětské strany. O to náruživěji se však pokoušela politická policie NDR přeměnit území ČSSR ve svůj operační prostor, a pomocí svým pražským kolegům provokacemi. Na příklad: Počátkem ledna 1971 se u Jiřího Hochmana, jednoho z předních novinářů pražského jara, které byl zatčen až o rok později, objevil muž, mluvící se silným saským přízvukem a vydávající se za korespondenta hamburského magazínu Stern. Žádal na Hochmanovi, aby mu obstaral neexistující Smrkovského "Paměti". Hochman ho vypoklonkoval, ale pak mu to bylo podezřelé: znepokojen šel druhý den ke Smrkovskému, aby ho varoval. A našel u něho téhož muže, který se nyní vydával za korespondenta amer. magazínu "Time". Jakmile se Hochman objevil, zmizel tak rychle, že když Hochman za 45 minut na to dorazil do hotelu, kde muž bydlel, řekl mu personál, že neznámý právě odjel na letiště; v hotelu byl přihlášen na východoněmecký pas.

Podivné, s nápadným německým přízvukem mluvící osoby se tenkrát objevily i u dalších exponentů Pražského jara. Volba Smrkovského jako objektu provokace není náhodná. Je v souladu se snahami StB a extrémistů o proces právě se Smrkovským: to, co se jim nedařilo, mělo být umožněno "důkazy" — které by Smrkovského kompromitovaly, a které by byly přihrány do rukou "nezúčastněné" StB.

Nová úloha justice

Koncem 1971 prohlásil Husák na 14. sjezdu KSČ: "U nás nesmí být nikdo pronásledován pro své názory, ani pro své dnešní, ani pro ty,

které měl v r. 1968/69... Náš ÚV několikrát zdůraznil, že vykonstruované procesy u nás nebudou... Mohu odpovědně prohlásit, že po dubnu 1969 u nás žádné vykonstruované procesy nebyly a také v budoucnosti nebudou." Husák tak klamal nejen domácí obyvatelstvo a světovou veřejnost, ale i delegaci komunistické strany Francie v únoru 1972: když jí dával své nepravdivé ujištění, bylo už uvedených 6.337 osob pro politické delikty zatčeno, a k nim přibývalo, právě na přelomu r. 1971/72, dalších 249. Bylo by naivní domnívat se, že o tom Husák nevěděl. Pražské vedení však spoléhalo na to, že menší, navzájem izolované procesy spíš uniknou pozornosti světové veřejnosti než velké, k nimž by došlo najednou. Světová veřejnost tím také byla téměř 2 roky skutečně klamána.

Již v prosinci 1969 zahájená a na podzim 1970 dokončená čistka v justici naznačovala, že nově a protizákonně dosazení soudci byli vybráni, aby provedli to, k čemu ti starší nebyli ochotni: justiční teror. V tomto období byli vyměněni: předseda a sedm soudců Nejvyššího soudu, generální prokurátor a 48 z 55 prokurátorů, 4 soudci Vyššího vojenského soudu a 185 předsedů senátů první i druhé instance, (z toho 32 na Slovensku). Z 61 nových členů generální prokuratury byla čtvrtina, v čele s generálním prokurátorem Feješem, osobně účastná na soudních zločinech v padesátých letech.

Na Západě byla až do léta 1972 nekriticky přejímána teze, že za názory a jednání před a po okupaci, až do dubna 1969, nikdo nebyl odsouzen. V jak ostrém protikladu je to se skutečností, dokazuje i jen neúplný výčet politických procesů mezi listopadem 1970 a dubnem 1972:

Listopad-prosinec 1970: ve 3 procesech v Litoměřicích — Novém Jičíně a Brně bylo odsouzeno 15 mladých dělníků a studentů za "hanobení spojení" v srpnu 1968 — výše trestů není známa. Leden 1971: 8 mladých dělníků v Brně bylo odsouzeno k trestům od 18. měsíců do 3 let za založení ilegální skupiny.

Únor 1971: M. Daniel z Hradce Králové odsouzen na 2 a půl roku za založení "Ligy pro angažovanou akci" a za její činnost od prosince 1967 do léta 1969. V. Škutina odsouzen na 2 roky za "urážení hlavy státu", kterého se dopustil nikdy neuvěřitelným rukopisem knihy; o 5 měsíců později mu byl trest zvýšen v novém procesu v Hr. Králové na 4 roky 2 měsíce pro "urážku" Husáka při veřejné diskuzi v lednu 1969. Březen 1971: 6 zaměstnanců "Tesla" v Olomouci odsou-

zeno za to, že v srpnu 1968 uvedli do provozu jeden vysílač, výše trestu není známa. Dále 18 "tročků" v Praze za založení "Hnutí revoluční mládeže" v době mezi listopadem 1968 a listopadem 1969, odsouzeno k 1-4 roků. Jistý strojuvůdce v Ústí odsouzen na 18 měsíců za "rozšiřování nepřátelských nálad pomocí magnetofonového pásku se záznamy z vysílání rozhlasu v srpnu 1968." Generál V. Prchlík odsouzen na 3 roky za kritiku organizace Varšavského paktu, znevýhodňující nesovětské členské státy, které se dopustil na tisk. konferenci v červenci 1968. Květen 1971: 6 dělníků v Košicích odsouzeno celkem k 33 roků za "veřejné štvání" proti jistému kolaborantovi v srpnu 1968.

Červen 1971: profesor B. Kuha v Ostravě odsouzen na 3 roky; 7 bodů obžaloby se týká jeho činnosti před srpnem 1968, jeden bod mu klade za vinu, že chválil r. 1968 ještě v r. 1970. Slovenský liter. kritik, P. Ličko odsouzen na 18 měsíců za vykonstruovaný interview s BBC; jako "důkaz" bylo použito fabrikaného magnetofonového záznamu. Červenec 1971: předseda kult. výboru parlamentu A. Poledňák odsouzen na 2 roky, dr. H. Stein na 12 let, tresty dalších, dr. Šedivého, pluk. Čefenského a jeho paní nejsou známy; odsouzení pro "špionáž". Září 1971: dr. H. Seifertová, ředitelka krajské galerie v Liberci odsouzena na 2 roky a 3 měsíce, poněvadž byla odpovědná za vysílání z budovy galerie v srpnu 1968. Říjen 1971: A. Pražák, novinář z Prahy, odsouzen na 5 let pro špionáž, spáchanou kontakty se záp. novináři. J. Harcuba, profesor vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, odsouzen na 18 měsíců za návrh pamětní medaile k 50. výročí ČSR s námetem z 21. srpna 1968. Prosinec 1971: L. Mravec, býv. studentský funkcionář z Prahy, odsouzen na 18 měsíců, poněvadž předal dokumenty studentského svazu polskému studentovi v lednu 1969, přičemž svaz byl v té době legální organizací a všechny dokumenty byly uveřejněny v tisku. Překladatelka Stachová odsouzena na 1 rok za podezření ze spolupráce s polským literárním institutem v Paříži. Leden 1972: generálmajor A. Procházka, velitel oblasti západ, odsouzen na 7 roků a 8 měsíců, generál Kukel, velitel 10. letecké jednotky v Hr. Králové na 6 roků a 6 měsíců za to, že vojenské vysílače napojily v srpnu 1968 na čs. rozhlas. Generál Peprný-velitel pohraniční stráže, odsouzen na 5 a půl roku, jeho zástupce pluk. Koler na 4 roky za to, že v srpnu 1968 uzavřeli hranice a dovolili přechody. Pluk. J. Ruba — zást. min. vnitra, odsouzen na 5 a půl roku za vystavení "falešných" pasů ohroženým politikům a intelektuálům v

srpnu 1968. Z. Šumavský z Plzně odsouzen na 1 rok za výzvu, aby byly A. Dubčekovi posílány gratulace k narozeninám. Únor 1972: Z. K., učitel v Ostravě odsouzen za rozšiřování letáku, vyzývajícího k bojkotu voleb, Jiří Lederer, novinář — odsouzen na 2 roky za článek, uveřejněný v březnu 1968, kritizující politiku Gomulky — která mezi tím byla v prosinci 1970 daleko ostřejší odsouzena Poláky samými. J. I. z Ostravy odsouzen na 18 měsíců za půjčení knihy "Hovory s T. G. Masarykem". 8 herců divadla Waterloo z Ostravy odsouzeno na 3-20 měsíců za "snížování hrdinského boje sovětské armády" inscenací Katajevova "Syna pluku" v květnu 1969. Březen 1972: L. Pachman odsouzen na 18 měsíců za účast na interview, vysílaném holandským rozhlasem. Duben 1972: slovenský literární kritik J. Bžoch odsouzen na 18 měsíců — poněvadž u něho byla "nalezena" kopie interview se Smrkovským, otištěného na podzim 1971 v Itálii.

Zvláštní skupina procesů s řadou různých skupin dělníků v průmyslových centrech Kladno, Ostrava, Plzeň, Ústí, Brno není zde zahrnuta — poněvadž o ní chybí spolehlivé informace.

Srovnání tohoto výčtu je velmi poučné: zatímco v procesech v létě 1972, které byly na Západě velmi pozorně sledovány, bylo odsouzeno 47 obžalovaných na 119 let v 10 procesech, procesy v době od listopadu 1970 do dubna 1972 z nepochopitelných důvodů vyvolaly daleko méně pozornosti, ačkoli pokud je možno zjistit, bylo ve 29 procesech odsouzeno 89 osob, z toho 33 k celkem 126 roků a 7 měsícům.

Dva roky před prvními politickými procesy v ČSSR — varoval L. Vaculík v manifestu "2.000 slov": jestliže bude reformní hnutí poraženo, "sáhnou staré síly k strašné odplatě". Tyto staré síly nyní odplatu skutečně vykonávají. Je to vzorný příklad inkvisiční justice uprostřed střední Evropy, která zcela v duchu výzvy "Naučme naše děti třídní nenávisti", (pražský rozhlas 5. září 1972) směřuje k tomu, aby ti, kteří myslí jinak, byli nejen politicky vyřazeni, nýbrž i drženi v táborech a nápravných zařízeních. Svým rozsahem tato politická justice předstihla sovětskou, poněvadž 3.906 odsouzených v ČSSR by, přepočítáno na počet obyvatelstva, odpovídalo asi 66.400 osobám v SSSR.

(Pokrač. příště)

Zahraníční dělníci

Po Jugoslávci, Poláci a Maďarech se na výstavbě Prahy budou podílet také stávkáři rumunští. Byla jim svěřena výstavba nové urologické kliniky v Praze na Karlově. K užívání má být předána koncem roku 1975.

Josef Kopta: "DRUHÁ VOLBA"

Ze sborníku vzpomínek na T. G. Masaryka. (Svaz Národního Osvobození, 1930).

O půl jedenácté je ve sněmovně ještě ticho. Plní se pomalu galerie a lóže. Mnoho žen přichází a jejich barevné šaty oživují pološero a oficiální šed'. Jednoduchá výzdoba palem a několik štíhlých stromků je vše, čím je síň vyzdobena. Bílá socha Jana Štursy, socha prvního presidenta a osvoboditele T. G. Masaryka, jak je to na ní napsáno, stojí v pozadí předsednické tribuny. Její postoj je suverenní. Tak sem vejde i ten, k jehož obrazu byla stvořena, tak sem i vejde, znovu postaven v čelo. Tam je pro něho připraveno čestné místo. Dole v kruhu je vláda a pak jeho stůl, na němž je pouze mikrofon a kožená mapa. Ještě je ticho, jen žurnalisté se baví.

Ve čtvrt na dvanáct vstupuje na tribunu ministerský předseda Švehla. Prohlíží, je-li vše dobře postaveno. Tak chodívá režisér po jevišti — nežli se vyhrne opona. Vše klapne. Jen kožená mapa na presidentově stolku je trochu na klívo. Švehla ji tedy narovná. Je možno se zaujmout jeho rukou, lehkou a graciózní. Zdalíž jeho pečlivý rozhled, pohyby a nové rozkazy nejsou tak trochu symbolické? Marná věc, otěže dnes třímají tyto ruce, které se zdají být poněkud umdlené od nekonečných gestikulací minulého týdne. Když odchází, dává mu zřízenec obálky. Bílá je pro první volbu, modrá pro volbu užší. On modré nepotřebuje.

Je to obřad či to není obřad? Je to vlastně drina — bez níž se demokracie neobejde. Všecko již sedí, předseda čte pokyny — jak to má každý dělat. Je to jako když se rozdají ve škole sešity a pan učitel říká: "Píšte mi to čitelně!" Pak se vyjímají bílé listy a píše se jméno. Táhle se nepíše nic, tam jsou národní demokraté. A táhle komunisté (s výškou je to pěkně vidět) kroutí začáteční písmeno Š (Šture). Ale první, kdo začal psát, byl ministerský předseda. Dal si na tom záležet a psal skoro tiskacími písmeny. Poznals podle pohybu ruky, jak píše Dr. T. G. Masaryk. Ministr Šrámek vedle něho to napsal poněkud subtilněji. Pak se již sbírají hlasy. Skrutiním potrvá dlouho, poslanci si vytahují noviny a začínají číst.

Leccos se dělá při takovém skrutiním. Někdo si čistí nehty. Jeden kněz se modlí z breváře. Mezi Němci je nejvíce těch, kteří si něco malují. Nejzadumčivější je dneška poslanec Špaček. Dr. Kramář usedl vedle něho. Poslanec Špaček, myslím trochu vzpomíná. V roce 1917 poprvé vítal petrohradský Čechoslovák profesora Ma-

saryka jako tatíčka. To slovo, které dnes volají zástupy, přejavše je se rtů českých vojáků u Zborova a na Sibiři, to slovo často vyřkl poslanec Špaček. I vzpomíná. A je z toho pohled zadumčivý. Rozmar dr. Kramáře — tak strojeně přepjatý, rozveselí Špačkovu tvář vždycky jen na chvíli. Mám dojem, že by chtěl býti o samotě. Byl první z těch, kdož po přečtení výsledku, jímž se proklamuje volba opětna Masarykova, povstali.

Nálada — pokleslá únavným skrutiním a čekáním, se pozvedá. Je slyšet předešlý presidentova příjezd. Zvonky silněji drnčí, z venku slyšeti volání. Skáče to do lustrů, které se rozsvěcují na plno. Pak celá sněmovna povstává a upírá oči k prostředním dveřím, jimiž má president vstoupiti.

Nejimpasantnější a nejtklivější chvíle byl jeho vstup. Tu a tam se prudceji lesknou oči. Tu a tam někdo slzí. Po chodbách jde zpráva, že i Hruban venku slzel. Ani Švehla se prý neubrnil velkému dojetí. Pak bylo ticho, naprosté. Byl-li toho dne co obřadného, tedy to ticho. A pak to pohnutí, kterým se naklonily balkony a galerie. Tam se začalo tleskat nejdříve, třebaže byl obecnostvu jakýkoliv hlasitý projev zakázán. Všechny ruce se třepají, jen táhle je ostrůvek ticha. Národní demokraté jsou rozhodnutí dovésti boj až do konce.

President vstupuje se Švehlou. Dvorný generál Hoppe jde vpředu. Švehla si presidenta vede. Přímě proti Štursově soše jde ten jehož křepky a suverenní postoj byl v ní ztělesněn. Je v černém, socha je z nažloutlého mramoru. V pravé ruce má president žluté rukavice, tuhé a elegantní, jeho mramorový protějšek má v ruce papírové svitky poselství. To bude jeho podoba klasičká. V této chvíli přichází muž, jenž byl něco přes půl hodiny pouhým kandidátem. Ale to jen formálně. Národ se ho nevzdal ani na půl hodiny. President usedl do svého křesla, shromáždění po něm. Když se byl trochu rozhlédl, položil vedle mapy tuhé pár rukavíc. Blíží se vrcholná chvíle dvacátého sedmého května. Předseda sněmovny zahajuje své uvítání, president povstává. Celé shromáždění s ním. Pak otázka jménem národa: "Slibujete?"

Thustá kniha ústavy byla mu zprava podána, on na ní položil pravou ruku a natočiv se tak — aby mohl jeho slova zachytit mikrofon, říká pevně, samozřejmě: "Slibuji!" Na to ju, tak masarykovské, kývne z hluboka hlavou.

T. G. Masaryk s ministerským předsedou Antonínem Švehlou odjíždějí z Parlamentu na Hrad krátce po druhém zvolení Masaryka prezidentem republiky. (Foto z archivu AL)

Radost Rudého práva

Na Západě vskutku není klid, na Západě se stávkuje. Někde více, někde méně. A proč by také ne, když právo na stávku je právem ústavním, jednou z největších výmohností dělnického a odborového hnutí, která se považuje za cosi rozvratného pohříchu právě v těch evropských zemích, které se nejvíce ohánějí pseudosocialistickým slovníkem.

Perem Dušana Rovenského se nad stávkovým hnutím v západoevropských zemích radovalo opět jednou Rudé právo. Stávková vlna je prý odrazem postavení dělnické třídy v kapitalistických zemích a prý stále více odhaluje jejich neřešitelné rozpory a konflikty.

Bylo by však snad spravedlivější konstatovat, že tam — kde je stávka zákonem povolena, působí spíše jako potřebný kontrolní a nátlakový mechanismus. Za ještě vyšší platy, za ještě lepší byty, za ještě větší sociální rovnost. Jako každé jiné právo dá se i toto využívat a také zneužívat. Odbory na Západě nejsou od toho, aby tleskaly vládě a vyzývaly dělníky k ještě většímu pracovním výkonům — nýbrž věrny své tradici — jsou tu od toho — aby požadovaly více materiálních a sociálních výhod a méně pracovní námahy. Stávkujícím nic nehrozí. Dostávají svůj plat, za využití svého práva nemohou a nesmějí být perseklováni a svou akci si v obrovské většině případů vynutí co chtějí — často i neúměrně vysoké a v dané situaci nereálné požadavky. Někdo se nad tím zlobí, někdo se nad tím raduje, ale každý to považuje za samozřejmost. Stávkuje se občas více ve státním a národném sektoru, než třeba v onom po výtce soukromém. Stávkují železničáři, zaměst-

nanci elektráren, ale dokonce — k velké radosti turistů i celníci na hranici — a taky k velké radosti špatně parkujících automobilistů — tu a tam policajti. Kdekdo prostě chce — jak Stalin říkal — aby se mu žilo lépe a radostněji.

Rudé právo se také mylí v paušálním konstatování, že stávkové hnutí je výrazem nějakého boje za práci. Ti, co nepracují, často hlavně proto, že pracovat ani nechťejí, ti nestávkují, nýbrž pobírají slušné podpory. Když se už zase jednou začnou uvádět astronomická čísla o počtu nezaměstnaných, tak se zase jednou zapomene dodat, že v řadě západoevropských zemí převyšuje počet nabízejících volných míst počet oněch nepracujících. Jenže na svobodném pracovním trhu nelze nikoho nutit dělat to, co nechce. A jak známo, některé západní země mají tolik volných pracovních kapacit, že zvou na výpomoc dělníky z celého světa.

Podle jiných článků z téhož Rudého práva lze občas vyrozumět, že životní úroveň našich prý vládnoucích pracujících roste všelijak klikatě, za tou západní stále podstatně zaostává, že značná část pracujících žije v nevyhovujících bytech, nemůže volně měnit zaměstnání, cestovat, koupit si za své peníze to, co chce. Na Západě se stávkuje. V Československu se pracující vyzývají — aby děkovali rodné straně a vládě za to, že na cosi podobného nesmějí ani pomyslet. Ale je možné i pravděpodobné, že Dušan Rovenský, i jeho kolegové z Rudého práva by neopovrhli zvýšením svých vysokých platů, kdyby si je mohli vymoci stávkou. Jsou však inteligentní aspoň natolik, že vědí, jak špatně by to s nimi dopadlo.

Karel Jezdinský

Cikánský problém

Po "vítězném unoru" byli Cikáni v ČSR považováni za přednostní obyvatele. Dostávali byty v novostavbách — kde pak pěstovali kuřata i prasata ve vanách, atd. Ty d by jsou pryč, dnes se v ČSSR pochopilo, že cikánský problém existuje a musí se řešit jinak než frázemi a dáváním Cikánům přednost. Cikánští rodiče neposílají, například, své děti do školy, a když je pošlou, děti nedovedou ani mluvit slovensky. O jejich hygienických a jiných "zvycích" ani nemluvě. Proto nyní na Slovensku, zejména na východním, se rozhodli k radikálnímu řešení tohoto problému. V řadě obcí zřizují při mateřských školách zvláštní přípravné oddělení pro pětiletá cikánata. Speciálně připravené učitelky tu budou vedle vyučovacího jazyka děti učit i další potřebné návyky před tím, než budou moci společně s ostatními dětmi zasednout do lavic prvních tříd devítileté. Ovšem zbývá základní otázka: jak dostat cikánské děti do těchto přípravek, když je rodiče neposílají ani do povinné školy?

Jak se doma šetří

Česká státní spořitelna se stala nositelem vyznamenání Za vynikající práci, díky tomu, že Čechoslováci slušně spoří, nemajíce si za vydělané peníze možnost koupit, co by si přáli a také, že si nemohou za svoje peníze vyjet na zahraniční dovolenou — kam by je srdce táhlo. Ale at' tak, či onak, spořivost je pěkná vlastnost a je jistě pozitivní, že v Čechách patří k pravidelným vkladatelům i mládež. V takzvaném premiovém spoření si každý pátý mladý člověk ve věku 15-27 let vytváří finanční zajištění pro příští rodinu. Průměrný vklad na obyvatele, který činil v roce 1954 386 korun, činí letos 6.332 korun.

SPORT

Titul nových mistrů Československa v ledním hokeji vybojovali hráči Tesly Pardubice, když v serií finálových střetnutí porazili mužstvo Dukly Jihlava v poměru zápasů 4:2, s výsledky 5:3, 3:0, 3:4, 0:7, 5:2 a 5:3. Je to poprvé v historii Pardubic, že hokejisté z města perníku získali mistrovský titul. Celostátní ligová soutěž má v Československu 36ti letou tradici.

V prvním finálovém střetnutí Čs. poháru ve fotbale porazily VSS Košice mužstvo Ostravy těsně 2:1. Odvetný zápas bude 30. května v Ostravě. V odvetném semifinálovém zápase Středoevropského poháru proti jugoslávskému mužstvu Čelík Zenica stačil Zbrojovce Brno na postup do finale nerozhodný výsledek, Zenica však využila výhody domácího prostředí a zvítězila 2:1.

Fotbalisté New York Cosmos hráli přátelský mezinárodní zápas s předním irským mužstvem Finn Harps nerozhodně 1:1. Za neustálého deště sledovalo zápas 2.500 diváků. Stejněho výsledku dočkal Cosmos i v předešlých mistrovských zápasech s Miami Toros a v Torontě s místním Metros. Nejbližší mistrovský zápas fotbalové ligy NASL sehraje N. Y. Cosmos tuto sobotu 26. května na Hofstra stadionu na Long Islandě proti Atlantě. Začátek v 7.30 večer.

—pza—

AMERICAN CZECHOSLOVAK SPORT CLUB

hrál v dalším ligovém zápase nerozhodně s SC Columbiana na jeho hřišti 1:1 (0:0). Naše mužstvo hrálo v sestavě: Kolbašovský-Murin, Minčák — Holka-Vidlák, Kelbel, Mihaľovič-Gröger, Lech, Kutil, Campuzano, Branku vstřelil Vidlák.

Z Ružomberku do celého světa

V ružomerských Slovenských celulózkách a papírnách vyrobí z odpadových výluhů každoročně 2.400 tun velmi žádaných krmených bílkovin, kvalitní lín a jiné výrobky v hodnotě přes 50 miliónů korun. Zpracují zde ročně i 640.000 kubiků dřevní hmoty. Pracovníci papíren vyrobí ročně také přes 30 tisíc tun kvalitního bezdřevového papíru, o který je zájem doslova ve všech světadílech. Děti v Hongkongu, Libanonu, Jižní Americe a Africe píší do sešitů z ružomerského papíru.

Z ČINNOSTI NAŠICH KRAJANŮ

Ceskoslovenský den v New Yorku

v Českém Domově v Astorii v zahradní části se koná dne 28. května t. r. Zahájení slavnosti je ve 12hod. — začátek programu ve 2 hod. odpoledne. Žactvo a Klub Mládeže České národní školy předvede umělecký program, jehož oslava vyzní v motiv: "Ozvěna země krásné — země milované . . .", inspirovaném symbolickou operou B. Smetany: Prodáná nevěsta. Program připravila B. Helclová-Snížková, učitelka České školy na Manhattanu. Taneční část provede skupina Klubu Mládeže v choreografii J. Jedličky. — Kouzelnou apothesu na závěr opery provede R. Robertiny. Hudební montáž připravil a řídí: J. Šabat. Přivítáním bude rovněž umělecký program Slovenské školy v New Yorku.

Po programu k společnému tanci publika bude hrát táz hudobní skupina jako loňského roku, která všechny tance chtivé nachla. Srdečně zveme české a slovenské vlastence k této národní oslavě, která se již tradičně stala příležitostí hlásit se k českému a slovenskému národu v Americe. — Připomínáme, že výtěžek z oslavy připadne rovným dílem české a slovenské školy v New Yorku.

Školní rada České národní školy na Manhattanu.

Veřejné cvičení Sokola New York

Podle staré sokolské tradice pořádá i Sokol New York každoročně přehlídku výsledků svého výchovného snažení. Od nejmenšího žactva může na ní soudné obecnostvo sledovat, jak se pracovní metody mění s postupujícím tělesným, duševním i emocionálním vývojem dítěte v dospělého člověka. Uvidí, jak hravé způsoby jsou nahražovány závoděním a

XXV. KONGRES

Československého Národního Sdružení v Kanadě probíhá v Montrealu. Československé Sdružení, které bylo založeno v roce 1940, vykonalo za dobu své existence kus dobré práce pro národní věc. Tiskový orgán, který vydává, Věstník, je informačně kvalitní měsíčník, který přináší zajímavé a dobře psané příspěvky. Probíhajícímu kongresu Československého Národního Sdružení v Kanadě přejeme mnoho zdaru.

ZPRÁVA DOKUMENTAČNÍ KOMISE K 231

s doslovem Josefa Škvoreckého vyjde v nejbližší době. Je to část archivu Dokumentační komise K 231, jehož fotokopie se podařilo dostat za hranice. Jde bez výjimky o doklady, které každý ze svědků poslal Komisi s vědomím, že budou předloženy rehabilitačním soudem nebo vyšetřovací komisí ministerstva vnitra a spravedlnosti. — Zpráva vychází nákladem členů Dokumentační komise K 231 v exilu a jeden výtisk stojí \$4.00. Celý čistý zisk je určen na Sociální fond bývalých politických vězňů. — Cokoliv poukážete nad cenu knihy, bude fondu vyplaceno ihned! Knihu si můžete objednat: 68 Publishers Toronto, Box 695, Station A — Toronto, Ontario — Canada.

nakonec záměrným úsilím cvičence o zlepšení zdraví a výkonnosti. — Letošní veřejné cvičení bude v sobotu 9. června o 6. hodině večerní v sokolovně 420 Východní 71, ulice na Manhattanu.

Také "zlepšení vztahů"

Západoněmecký deník Frankfurter Allgemeine Zeitung podrobně rozebírá zprávu bavorské pohraniční policie o zacházení se západními turisty v Československu. Tato zpráva shrnuje výpovědi především autoturistů, kteří v poslední době navštívili naši zemi a je vcelku smutným příkladem toho, jak si také lze představovat zlepšení vztahů mezi národy. Tak se například od západoněmeckých turistů vymáhají velké pokuty za sebenepatrnější dopravní prohřešky. Jeden z nich musel zaplatit za domněle falešné parkování v Praze pokutu 100 korun, přičemž se ovšem jedná o ne-reálný, vlastně tuzexový kurs, při němž jedna západoněmecká marka se rovná jen o něco více, než dvěma československým korunám. Turista přitom zaparkoval mezi řadou aut, z nichž žádná s domácí značkou neměla pokutový lístek. Jiný turista dostal pokutu šedesát korun, když mu však československý policista nemohl vrátit na stokorunu — d. zvěděl se, že pokuta činí vlastně právě oněch sto korun. Československé orgány přitom odmítají vystavit potvrzení o zaplacení pokuty. Tak se stalo dalším postiženému, který zaplatil pokutu 50 korun, že místo potvrzení dostal jakési razítko do pasu. Na pohraničním přejezdu u Chebu mu však byla uložena další pokuta ve výši 80 korun s odůvodněním, že mu předcházející nezaplatil. Českoslovenští policisté v civilu kromě toho nabízejí západoněmeckým turistům v restauracích pivo, aby je m. hli snadno obvinít z narušení zákona. Tak museli 3. ledna v Plzni dva západoněmečtí turisté za-

platit pokutu po 200 korunách. V případě, že se turisté zdrahají pokutu zaplatit, hrozí se jim zabavením automobilu, majetku a zákazem výjezdu z republiky. Turisté si také stěžují na šikanování při pohraničních kontrolách. Jedna turistka hlásí, že musela v noci ze 17. na 18. února čekat na přejezdu Felmava půl hodiny před závorou — ačkoli nebyl žádný proviz. Když se jí pak nepodařilo rychle nastartovat, byl přejezd uzavřen na celou další hodinu. Z přejezdu u Chebu hlásí turisté, že jejich vozy byly prohlédávány až půldruhé hodiny, přičemž d. šlo i k poškození vozidel. Poškozeno bylo například těsnění dveří a oken. Bavorská policie má o tom konkrétní důkazy například z 12. dubna. Svěvolně a pod různými záminkami je zabavováno také různé zboží včetně potravin, přičemž československé pohraniční orgány odmítají vydat příslušné potvrzení. Bavorské ministerstvo vnitra soudí, že stížnosti turistů, vzhledem k jejich početnosti i shodnosti výpovědí jsou věrohodné. Ministerstvo zahraničí v Bonnu nechce tyto nepěkné záležitosti dramatizovat, aby nepoškodilo další kolo německo-československých jednání; spolkové ministerstvo vnitra však nevyklučuje možnost, že by toto šikanování mělo být i jedním z bodů oněch jednání.

Lidové výšivky

Ve zlínském zámku byla otevřena expozice lidových výšivek z oblasti jihovýchodní Moravy. Soustřeďuje ukázky tohoto umění z Valašska a Slovácka za posledních 300 let. Nejstarší práce nese datum z roku 1675.

Sklo s barevným odstínem

Ve Sklounionu v Teplicích se vyrábí zrcadlové sklo při použití technologie, která v současné době představuje světovou špičku. Byl mnoho vzruchu a stálo spoustu úsilí, než se podařilo prosadit dovezení Floatu, výroby plavebného zrcadlového skla. Obstarání této licence a zavedení výroby depomohly k tomu, že dnes v tomto závodě vyrobí za měsíc víc zrcadlového skla nežli za celý rok 1964. Produktivita práce se proti dřívějšímu způsobu

Cajka, Radka, Krasava a Auriga

jsou názvy odrůd brambor, které letos budou pěstovat zemědělci na Karlovarsku na ploše 1.600 hektarů. Tyto druhy se nejlépe osvědčily a dávají v této oblasti pěkné výnosy.

zvýšila stokrát. Ročně se tu vyrobí pět miliónů čtverečních metrů skla. Toto je malý příklad toho, jak nemožnost nákupů zahraničních licencí brzdí, a naopak, jejich nákup prudce urychluje chod československého průmyslu.

Magnet. zdravotní náramky

Aimanté z Japonska — vynikající impulsátor pro krevní oběh. Sníží vysoký krevní tlak! Vhodný pro ženy od 30 a muže od 40 let. • Vyžádejte si prospekt nezávazně a zdarma! Pište česky nebo slov. Exklusiv-Wohnen, Neuhausstr. 71, CH-8500 Frauenfeld

CITY TOURS vám nabízí:

Sportovní prázdniny pro děti v rakouském

USA-New York 26. 5.-3. 6.	Fr. 989.—
Řím-autokarem 30. 5.-3. 6.	Fr. 295.—

Společné dovolené v Izraeli, na Rhodosu, na Korsice a ve Skandinávii

Krátkodobé letecké zájezdy do Athen, Londýna a Istanbulu.

Zástupce CITY TOURS p. O Švabenský, Infargweg 1, 8610 Ulster, tel. 01/87 08 53 — v sobotu dopol. v Shop Ville (podchod u hlavního nádraží) tel. 01/27 12 31 vám dá veškeré informace, české programy atd.

Sjezd rotariánů

V minulých dnech se do hlavního města kantonu Vaud, Lausanne, sjížděli hosté z celého světa. To by — samo o sobě — nebylo pranic zvláštního: tato metropole na břehu Ženevského jezera je na mezinárodní společnost zvyklá. Tentokrát však hostů bylo poněkud přes míru, poněkud víc než město snese, na 23 tisíc, což je, uvážíme-li, že Lausanne má 160 tisíc obyvatel, opravdu slušný počet. Lausannskou obecní správu ovšem ani zdaleka nenapadlo před takovým množstvím cizinců ucouvnout. To proto, že je pro jejich město velikou ctí stát

se dějištěm letošního světového sjezdu Rotariánů.

Jestliže to snad nevíte: rotariáni, tedy členové Rotary-klubu, jsou mezinárodním nepolitickým sdružením mužů — ženy se zásadně nepřijímají — kteří si vytklí za cíl sloužit obecnému prospěchu v životě soukromém, veřejném i v povolání. První Rotary-klub založil roku 1905 advokát Harris v Chicagu a jeho organizační zvláštnosti, která se udržuje dodnes ve všech Rotary-klubech světa, je, že se zasedání konají po řadě u každého člena, rotující systém, odtud také název. Roku 1971 bylo ve 149

zemích 15,043 klubů, rozdělených v distrikty, které měly dohromady na 710 tisíc členů. Jejich ústřední organizací je Rotary International se sídlem v Evanstonu v americkém státě Illinois. Před komunistickým převratem v roce 1948 měl Rotary-klub své členy i v ČSR. Odznakem Rotariánů je ozubené kolo. Noví členové se přijímají na návrh členů starých a je pravidlem, že v klubu je každé pracovní odvětví zastoupeno jediným členem.

Z těchto stručných rysů vidíte, že Rotariáni jsou organizace výběrová a že si žádné město nemůže dovolit odřící jejich slet, i když to třeba bude nad jeho síly, jako v případě Lausanne. Svízelný problém rozřešili pořadatelé šalamounsky: protože město samo může ubytovat pouze tři tisíce hostů, rozsídli další účastníky sjezdu u sousedů, v Ženevě, v Montreux a vůbec ve všech na břehu jezera, ale i v Cransu, v Interlaken a ve Villarsu, ba dokonce v Curychu. Odtud budou hosté dopravováni letadly do Ženevy a potom autobusy na místo kongresu. Bude to poněkud namáhavější a složitější, ale účastníci nějaké to nepohodlí vezmou rádi na sebe, protože takový Světový sjezd Rotariánů je především společenská událost. Je pravda, bude se i pracovat; ale dost cizinců přilehčí na zasedání ne proto, aby vyslechlo referáty na ústřední téma "Nový pohled na světový mír", nýbrž proto, aby se na březích legendárního jezera setkali se starými klubovými přáteli. Co na tom, že budou bydlet třebas sto kilometrů od sebe.

SE

ODEŠEL VÁCLAV RENČ

Básník a dramatik Václav Renč, který zemřel v minulých dnech ve věku 61 let, zanechává po sobě dílo rozsáhlé, mnohostranné, v nejednom směru průkopnické a vždy s jedinečnou jiskrou kvality. Mělo dvě jádra, dva protipóly, které se však u něho nerušily: Renč byl lyrik s úžasným smyslem pro nejzazší taje jazyka, pro polostíny, pastelová světla, zvonicí nešťelé rýmy, pro obrazy, zakotvené v domově, ale s křídly dalek, světa a moderního umění. A byl zároveň dramatik — který ovládal divadlo po všech stránkách a od píky, který adaptoval staré texty, psal náměty oper, překládal operní libreta a muzikály, s mimořádným smyslem pro barokní divadelní efekt, ale i pro eleganci jevištního klasicismu. Takový byl také osobně: vzpřímený, napjatý jako struna, s ostře řezaným nosem a s havraními vlasy — které bělaly po skoro dvaceti letech komunistického krimi-

nálu. Václav Renč byl roku 1952 odsouzen v divadelním procesu proti tak zvané Zelené internacionále na pětadvacet let do žaláře a teprve na začátku šedesátých let se mohl zvolna vracet do občanského života, do literatury a divadla, do slovníku spisovatelů a do překladatelské sekce Svazu československých spisovatelů. V letech kolem pražského jara mu o pět vyšlo několik knížek původní tvorby, překladů a adaptací. Renč psal lehce a hodně a nejedna jeho věc bezpochyby zapadne. Přetrávají především jeho překlady Goetha a Rilka a některé jeho vlastní básně, na poslech lehké a zpěvné, s nadýchnutými představami — s rýmy jak šermířskými kordy, které se nám při druhém čtení otvírají ve své zadumanosti.

"Vždyť zemře-li kdo, zase vstane!", napsal Václav Renč ve své líbezné básnické legendě "Popelka nazaretská". Náboženská víra byla sře-

Krajanský oznamovatel

**Navštívíte-li Švýcarsko,
zastavte se v hotelu BELLEVUE,**

Wollerau 25 km od Curychu směrem na Chur — s výhledem na curyšské jezero a vrcholky Alp. K návštěvě restaurace, dancingu, baru a hotelu zve

rodina Vojáčková, (tel. 01-76 02 33).

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí **ANTONÍN ZETEK**, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 025-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě **W. Pisoft**, společník fy: **AUTO WEISS**, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

GALERIE AKTUELL

s kvalitními originály, kresbami, grafikou a vzácnými rytinami starých mistrů má sídlo v Göteborgu, Švédsko, majitel **JOSEF KAPLAN**, tel. 27 79 84 (Organisování výstav po celé Evropě).

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana **IVANA MÁDRA**.

Garage Jana Hofmann,

6908 HEDINGEN, AFFOLTERNSTRASSE 12. — Tel: 01/99 63 23: nová auta všech značek • odtahová služba • nízká hodinová sazba pro opravy pneumatik se slevou.

Architekt Jan Dratva Dipl. Ing.

otevřel po obdržení švýcarské licence projekční atelier. Zajistí: architektonické studie, kompletní projektovou dokumentaci, stavební povolení, financování a provedení staveb. Adresa: Döltshilhalde 45, 8055 Zürich, tel.: 01/35 10 48.

České řeznictví a uzenářství ve Švýcarsku

Debrecínku, turistický, šunkový a šumavský salám, moravské a špišské klobásky, špekáčky, "utopence", jaternice, jelitka, tlačěnku játrovou, českou, ostrou s česnekem a superostrou s paprikou, pražskou šunku, maso všeho druhu a mnoho dalšího řeznického zboží dodá

VÁCLAV ČERNÝ, Sonnenbergstrasse 13, 5400 Ennetbaden, tel. 056-65 731.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

Hájek do penze

Britská Reuterova tisková kancelář oznamuje z Prahy, že bývalý ministr zahraničí z období roku 1968 Jiří Hájek byl poslán do povinné penze. Dr. Hájek se musel vzdát své funkce krátce po podepsání moskevského diktátu, když předtím na zasedání Rady bezpečnosti v New Yorku prohlásil sovětskou agresi za neospravedlivitelný násilný akt. Byl pak zaměstnán v oddělení Akademie věd pro mezinárodní právo jako významný pracovník. Tuto práci chtěl vykonávat i nadále, stranickými orgány mu však bylo řečeno, že neučinil žádnou sebekritiku za svoji činnost v roce 1968, a že musí odejít do penze. Dr. Hájkovi bude 6. června šedesát let,

dem jeho literárního i lidského vesmíru, a proto byl Václav Renč režimu nepohodlný i v přechodných obdobích tání.

I české děti a mladí lidé ztratili dobrého přítele. Václav Renč velkou část svého díla věnoval dětské literatuře — veršům a divadlu. Také v jedné ze svých posledních knih, v "Popelce nazaretské",

myslel autor především na mladé lidi, aby jim svými verši dal to, co jim odpírá komunistická škola, hlubinu bezpečnosti a ráj srdce v náboženské víře.

Přečtěte si nyní část úvodu k "Popelce nazaretské". Básník tyto verše nadepsal "Preludium — Nalezená píseň mluví k duši".

Jaroslav Dresler

Pojď, duše neklidná! Už dosti
jsi nasnila svých marných snů.
Jen zavíří, a bez radosti
prázdnostě hasnou do jícnu.

I tam je anděl ještě sbírá,
Co on, co on z nich zachrání?
Z oharků, z nichž čpí kouř a síra,
z hvězd, které páli do dlaní,

z těch vidin proteovských, které
proradně tančí po vlnách,
z těch paláců, jež vítr bere,
z těch básní, na něž sedá prach.